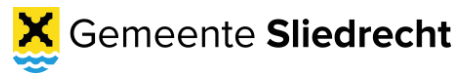

ADVIESRAAD SOCIAAL DOMEIN

Secretariaat Adviesraad Sociaal Domein Sliedrecht
P/a Zorgbelang Zuid-Holland
E: jbroerse@zorgbelang-zuidholland.nl

Aan het College van B & W van de gemeente Sliedrecht
t.a.v. mw. H. Visser-Schlieker, wethouder Wmo

Sliedrecht, 20-11-2017

Betreft: advies over concept Ondersteuningsprogramma Mantelzorg

Geachte mevrouw Visser,

Dank voor uw adviesaanvraag inzake het Concept Ondersteuningsprogramma Mantelzorg.
Hierbij ontvangt u ons advies.

Voor dit advies hebben wij de voornemens in het concept Ondersteuningsprogramma (hierna noemen we dit afgekort 'het Ondersteuningsprogramma') vergeleken met de aanbevelingen van Mezzo (paragraaf 6) uit het rapport van het in Sliedrecht uitgevoerde behoeftenonderzoek. Daarnaast willen we enkele andere zaken onder uw aandacht brengen.

1. Maatwerk

De eerste aanbeveling van Mezzo in het rapport was om maatwerk te leveren, voor elke mantelzorger. Dit staat in het Ondersteuningsprogramma wel vermeld in paragraaf 2 bij de Doelstellingen, maar vinden we niet terug in de volgende paragrafen met concrete voornemens.

2. Preventieve maatregelen

De derde aanbeveling van Mezzo was om preventieve maatregelen te nemen, om overbelasting te voorkomen, door eerder dreigende overbelasting te signaleren. Dit zien we niet terug in het Ondersteuningsprogramma, behalve om via het keukentafelgesprek (dreigende) overbelasting bij (jonge) mantelzorgers te signaleren. Kunnen er misschien nog andere preventieve maatregelen ingezet worden, bijvoorbeeld door het sociale wijkteam? Het wijkteam wordt namelijk in zijn geheel niet genoemd in het Ondersteuningsprogramma.

3. Deelname van mantelzorgers aan de keukentafelgesprekken

De eerste aanbeveling van Mezzo hierbij was om mantelzorgers actief uit te nodigen voor de keukentafelgesprekken. Dit zien we niet terug in het Ondersteuningsprogramma. Wel staat daarin het voornemen dat de ondersteuningsbehoefte van mantelzorgers tijdens de keukentafelgesprekken expliciet besproken wordt. Dit juichen wij toe.

Daarbij hebben we nog een vraag. Halverwege pagina 7 van het Ondersteuningsprogramma

staat dat de Wmo-consulenten van de SDD *regelmatig* keukentafelgesprekken voeren. Volgens ons zijn zij de enigen die dit doen. Of zijn er nog andere (lokale) professionals die keukentafelgesprekken voeren? (sociale wijkteam?) Zo ja, dan lijkt het ons goed om dat te vermelden.

Verder bevelen wij aan om meer bekendheid te geven aan de mogelijkheid van een beroep op onafhankelijke cliëntondersteuning ter voorbereiding van en/of bij keukentafelgesprekken. Vooral in complexe situaties kunnen mantelzorgers hierdoor gesteund worden.

4. Ondersteuning van jonge mantelzorgers

Zoals in de aanbevelingen van Mezzo werd genoemd, is er nog te weinig aandacht voor jonge mantelzorgers. Juist voor deze doelgroep is er nog onvoldoende in beeld gebracht wat nu de behoefte is, omdat Mezzo in het onderzoek de jongeren niet heeft kunnen bereiken. Daardoor is de startpositie van deze doelgroep om concrete ondersteuningsactiviteiten in 2018 te realiseren niet gelijk. Wij vonden het ook wat ongelukkig dat het behoeftenonderzoek in de zomervakantie is uitgevoerd. Daardoor konden jonge mantelzorgers niet via scholen bereikt worden, om mee te doen aan het onderzoek. Onderzoek naar de behoeften van jonge mantelzorgers zal dan ook eerst plaats moeten vinden, voor concrete ondersteuningsmaatregelen gekozen kunnen worden (zoals de nieuwe website, zie hieronder).

In het Ondersteuningsprogramma worden verschillende maatregelen aangekondigd voor het vinden en ondersteuning bieden aan jonge mantelzorgers. Dit vinden wij heel belangrijk. Het opsporen van jonge mantelzorgers dient hoge prioriteit te hebben. In het ondersteuningsprogramma lezen we dat u professionals in zorg, onderwijs en welzijn wilt trainen. Onze vraag hierbij is: Wie bedoelt u daarmee? Zijn dit bijvoorbeeld ook medewerkers van het CJG en de huisartsen? .

Graag brengen we de landelijke Handreiking *Opgroeien met zorg. Een handreiking voor ondersteuning van jonge mantelzorgers* (Mezzo 2009) onder uw aandacht (zie bijlage). Voor de verdere uitwerking van uw plannen kunt u deze handreiking wellicht gebruiken. In deze handreiking staat dat een kwart van alle kinderen en jongeren in de thuissituatie te maken heeft met een ziek gezinslid: vader, moeder, broer of zus, en in sommige gevallen opa of oma. Die situatie kan een gezonde ontwikkeling van jonge mantelzorgers in de weg staan. Daarom is tijdige signalering en ondersteuning een noodzaak.

In het Ondersteuningsprogramma (paragraaf 5) staat dat er geen eenduidige definitie is voor jonge mantelzorgers. Mezzo hanteert in de genoemde Handreiking de volgende, brede definitie voor **jonge mantelzorgers**: 'thuiswonende kinderen die samen wonen met een ziek gezinslid. Dit kan een ouder, broer of zus zijn, maar ook een ander gezinslid, zoals opa of oma. Er kan sprake zijn van een lichamelijke ziekte of handicap, een psychische ziekte of verslavingsproblematiek, of van een verstandelijke beperking. Het gaat om kinderen en jongeren tot ongeveer 24 jaar. Een relatief hoge leeftijdsafbakening omdat problemen ook kunnen ontstaan in de overgang naar zelfstandigheid.' Wij kunnen ons in grote lijnen vinden in deze definitie en adviseren u om deze definitie in overweging te nemen. Misschien kan de definitie zelfs nog wat verruimd te worden.

Verder staat in het Ondersteuningsprogramma het voornemen om een website te bouwen, ook voor jonge mantelzorgers. Eerst zal natuurlijk moeten worden nagegaan of jonge mantelzorgers hier behoefte aan hebben. Zo ja, dan is het betrekken van de doelgroep bij de opzet van de website aan te bevelen, zoals de landelijke Handreiking ook aangeeft.

Op diezelfde pagina staat verderop (apart) het voornemen om een werkgroep jonge mantelzorgers te starten. Als zij hier tijd voor willen en kunnen maken, zou het inderdaad nuttig zijn om jonge mantelzorgers hierin (kortdurend) te laten participeren.

5. Ondersteuning van allochtone mantelzorgers en laaggeletterden

In het rapport van Mezzo wordt genoemd dat er een aantal doelgroepen nog onvoldoende vertegenwoordigd zijn in het ondersteuningsaanbod. Wij veronderstellen dat hiermee wordt bedoeld dat zij onvoldoende bereikt worden en daardoor onvoldoende ondersteuning (op maat) krijgen. Een van deze doelgroepen zijn 'nieuwe Nederlanders', aldus het onderzoeksrapport van Mezzo. In het Ondersteuningsprogramma 2018 zien wij geen maatregelen voor deze bijzondere doelgroep. Daar willen wij wel voor pleiten. Mantelzorgers met een migratieachtergrond zorgen vaak lang en intensief voor familieleden. Ze lopen meer risico op overbelasting en zoeken toch vaak geen ondersteuning. Hulpverleners weten deze groep ook niet goed te bereiken. Dit wordt een groter probleem nu de eerste generatie migranten vergrijsd en de zorgbehoefte toeneemt.¹ Daarnaast sluit de ondersteuning en de manier waarop die wordt aangeboden, niet goed aan op de hulpbehoefte.

Wij vragen ook aandacht voor laaggeletterden (waarvan overigens tweederde van Nederlandse afkomst is). Met het oog op die groep willen we aanbevelen om informatie niet alleen op schrift, maar ook visueel of auditief aan te bieden. Zorg s.v.p. voor heldere taal en voor duidelijke termen in de communicatie, waaronder de nieuwe website. Zo is soms 'familiezorg' een betere term dan 'mantelzorg'.

De nieuw te ontwikkelen website zal niet voor iedereen een bereikbaar communicatiemiddel zijn. Folders met het ondersteuningsaanbod voor mantelzorgers in eenvoudige taal kunnen volgens ons ook nuttig zijn, vooral als die door hulpverleners worden uitgereikt, met een mondelinge toelichting.

6. Respijtzorg

In paragraaf 4 Oog voor de mantelzorgers wordt respijtzorg in de vorm van logeeropvang genoemd, met het voornemen om het maximum van 7 dagen te verruimen. Daarnaast vinden wij het bieden van respijtzorg 'aan huis' ook belangrijk. We zijn dan ook verheugd dat u de Dienstencheques HH -ondanks het regionale besluit deze regeling te beëindigen- wilt blijven aanbieden aan mantelzorgers. Wij bevelen aan om hier ruime bekendheid aan te geven en het mogelijk te maken dat de aanvraag ook niet digitaal gedaan kan worden. Daarnaast lijkt het ons ook goed om oppas aan huis aan te bieden, zodat de mantelzorgers er even tussenuit kan, voor boodschappen of voor ontspanning buitenhuis.

---

¹ Zie de aanbevelingen in de factsheet voor gemeenten:

<https://www.kis.nl/publicatie/mantelzorgers-met-een-migratieachtergrond-ondersteunen>

7. Ondersteuning voor mantelzorgers met naaste buiten de gemeente

Graag willen we de bijzondere positie onder uw aandacht brengen van mantelzorgers, wiens naaste voor wie zij zorgen, in een andere gemeente woont. Welke ondersteuning ontvangen zij? Wat betreft de huidige voorwaarden voor de dienstencheques huishoudelijke hulp, staat op de website van de Stichting Welzijn te lezen dat die mantelzorgers zich bij die andere gemeente moeten aanmelden. Maar veel andere gemeenten stellen ook de voorwaarde dat een mantelzorger die voor een zieke of gehandicapte inwoner van die betreffende gemeente zorgt, ook zelf in die plaats moet wonen. Geldt deze voorwaarde ook voor de mantelzorgwaardering van Sliedrecht? In dat geval vallen mantelzorgers met een naaste in een andere gemeente, dubbel tussen wal en schop. Bovendien hebben zij veel meer reistijd en reiskosten dan mantelzorgers met een naaste in Sliedrecht. Zou de gemeente Sliedrecht de mantelzorgwaardering en de dienstencheques niet ook beschikbaar moeten en kunnen stellen voor deze groep mantelzorgers?

Budget

Tot slot vragen wij ons af of het gereserveerde budget voor respijtzorg wel voldoende zal zijn, gezien het streven veel meer mantelzorgers op te sporen en gebruik te laten maken van de voorzieningen.

Tot zover ons advies. We stellen het op prijs te horen wat de vervolgstappen zijn (inclusief tijdlijn) na de accordering van het ondersteuningsprogramma (inclusief een concrete uitwerking van het ondersteuningsprogramma met een planning wie doet wat wanneer).

Met vriendelijke groet namens de Adviesraad Sociaal Domein Sliedrecht,

Piet de Keijzer, voorzitter

Bijlage: Handreiking *Opgroeien met zorg. Een handreiking voor ondersteuning van jonge mantelzorgers* (Mezzo 2009)